

3 Rozvodovost

Podle údajů získávaných od Ministerstva spravedlnosti ČR bylo v roce 2020 rozvedeno 21,7 tisíce manželství, o 2,4 tisíce méně než v předchozím roce a nejméně (nejen) v rámci poslední dekády. Ve čtyřech pětinach se jednalo o první rozvod muže, resp. ženy. Z úhrnu rozvedených manželských svazků bylo 58,5 % s nezletilými dětmi, kterých bylo celkem 20,2 tisíce. Úroveň rozvodovosti se meziročně snížila o 4,2 procentní body, když při setrvání měr rozvodovosti z roku 2020 by rozvodem skončilo 40,6 % manželství v průměru po 13,7 let od uzavření sňatku.

V roce 2020 bylo evidováno 21 734 rozvodů, o 2 407 méně než v roce 2019. Jednalo se o nejnižší roční počet rozvodů po roce 1970 (avšak úroveň rozvodovosti byla tehdy oproti roku 2020 čtvrtinová), a tedy i v rámci poslední dekády. V uplynulém desetiletí měl počet rozvodů mírně klesající trend (počet rozvodů meziročně vzrostl pouze roku 2013 a 2017 a to o 6, resp. 3 %), když nejvíce rozvodů – 28,1 tisíce – bylo registrováno v roce 2011. V roce 2020 došlo k meziročnímu poklesu o 10 %, který byl nejvyšší za posledních dvacet let²⁴.

Úbytek rozvodů v průběhu poslední dekády odráží především snižující se počet uzavřených manželství v předchozích dekádách a změny v intenzitě rozvodovosti v jednotlivých délkách trvání manželství. V roce 2020 za nižšími počty ukončených manželství rozvodem však mohla také stát protiepidemická opatření, resp. omezení činnosti soudů v době nouzového stavu, jak napovídá zcela specifické rozložení rozvodů do jednotlivých měsíců roku²⁵ (obr. 3.1), či odložení rozvodu na pozdější dobu. Zatímco v předchozích letech bylo rozložení rozvodů do jednotlivých měsíců roku poměrně rovnoměrné (měsíční indexy se běžně pohybovaly v rozmezí 0,8 až 1,2násobku průměru s minimy v období letních prázdnin), v roce 2020 se výrazně nejméně rozvodů, jen 0,4násobek průměrného měsíce daného roku, uskutečnilo v dubnu (absolutně 731 rozvodů, poprvé v novodobé historii méně než 1 000). V porovnání s rokem 2019 (tab. 3.1) byl úbytek rozvodů v roce 2020 patrný i v dalších jarních měsících (meziroční pokles v dubnu o 67 %, v březnu a v květnu o 23 %), naopak následně v letních měsících červnu až září lze sledovat mírný kompenzační nárůst, a to především v červnu (meziročně o 19 %, v porovnání s průměrným měsícem roku rozvodů 1,4krát více).

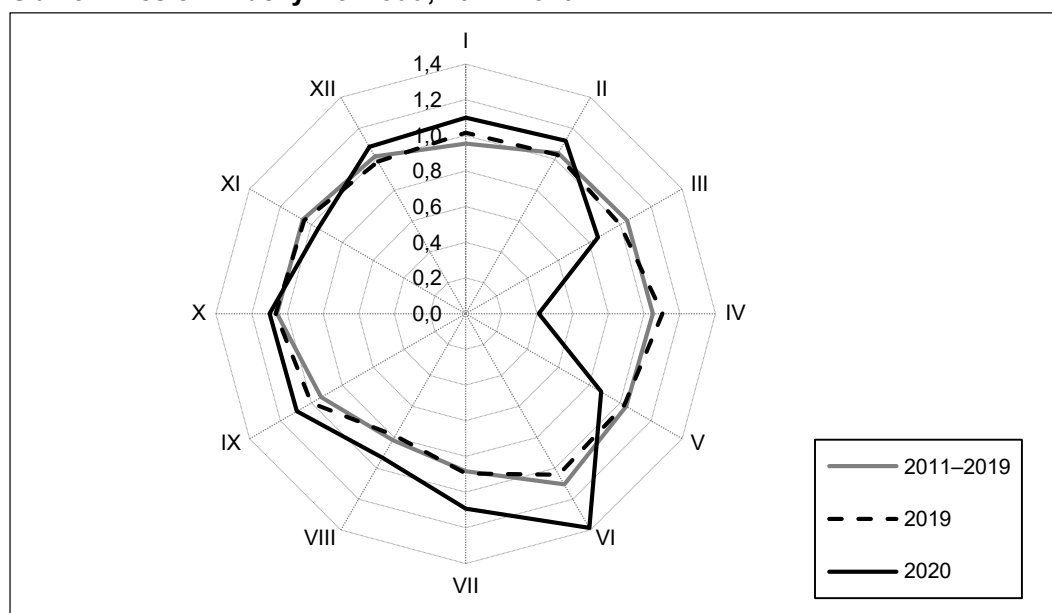
Tab. 3.1 Rozvody podle měsíce právní moci, 2011–2020

	2011	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Rozvody celkem	28 113	26 083	24 996	25 755	24 313	24 141	21 734
v tom měsíc rozvodu:							
leden	2 362	2 009	1 915	2 096	1 945	2 083	2 024
únor	2 380	2 025	2 191	1 904	1 973	1 907	1 928
březen	2 888	2 281	2 242	2 279	2 016	2 051	1 575
duben	2 539	2 321	2 213	2 005	2 111	2 190	731
květen	2 646	2 194	2 489	2 281	2 081	2 105	1 615
červen	2 515	2 531	2 561	2 446	2 190	2 071	2 469
červenec	1 975	2 025	1 761	1 753	1 812	1 839	2 012
srpen	1 917	1 672	1 841	1 780	1 728	1 622	1 718
září	2 137	2 072	2 014	1 967	1 759	1 986	1 948
říjen	2 225	2 357	2 161	2 327	2 324	2 188	2 024
listopad	2 419	2 225	2 078	2 334	2 212	2 079	1 702
prosinec	2 110	2 371	1 530	2 583	2 162	2 020	1 988

²⁴ Ještě výraznější meziroční změny byly naposledy zaznamenány na přelomu 20. a 21. století (27% pokles v roce 1999 a 26% nárůst v roce 2000), které byly způsobeny změnou rozvodové legislativy v roce 1998.

²⁵ Rozvody jsou tříděny do jednotlivých měsíců roku podle měsíce nabytí právní moci rozsudku o rozvodu manželství.



Obr. 3.1 Měsíční indexy* rozvodů, 2011–2020

* Měsíční index vypovídá o vztahu měsíčního počtu rozvodů k průměrnému měsíci daného roku. Jedná se o očištěný index (přepočten na stejný počet dnů v měsíci).

Rozvodové řízení ukončení v roce 2020 rozvodem bylo z 52,5 % iniciováno oběma manželi. Společný návrh na rozvod manželství je možné podávat²⁶ od 1. 1. 2014, statisticky je toto třídění podle navrhovatele zachyceno od roku 2015. Tehdy byl společný návrh evidován u 31 % rozvodů, v dalších letech jejich podíl postupně rostl. Na návrh ženy (až do roku 2015 převažující typ návrhu) bylo v roce 2020 rozvedeno 6 572 manželství (30,2 %), na návrh muže 3 758 (17,3 %).

Tab. 3.2 Rozvody podle návrhu a podle pořadí, 2011–2020

	2011	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Rozvody celkem	28 113	26 083	24 996	25 755	24 313	24 141	21 734
v tom na návrh: muže	9 946	6 303	5 277	5 115	4 517	4 246	3 758
ženy	18 167	11 604	9 581	9 368	8 121	7 667	6 572
společný návrh	x	8 176	10 138	11 272	11 675	12 228	11 404
Pořadí rozvodu muže: 1.	22 650	21 047	20 068	20 787	19 677	19 506	17 612
2.	4 815	4 439	4 345	4 388	4 094	4 098	3 625
3.+	648	597	583	580	542	537	497
Pořadí rozvodu ženy: 1.	22 740	21 190	20 194	20 957	19 774	19 797	17 685
2.	4 815	4 378	4 263	4 236	4 053	3 840	3 607
3.+	558	515	539	562	486	504	442
1. pořadí muže i ženy	20 248	18 798	17 868	18 592	17 561	17 482	15 746
Vyšší pořadí muže i ženy	2 971	2 644	2 602	2 603	2 423	2 320	2 183
Vyšší pořadí muže a 1. pořadí ženy	2 492	2 392	2 326	2 365	2 213	2 315	1 939
1. pořadí muže a vyšší pořadí ženy	2 402	2 249	2 200	2 195	2 116	2 024	1 866
Opakované rozvody (%) - muži	19,4	19,3	19,7	19,3	19,1	19,2	19,0
- ženy	19,1	18,8	19,2	18,6	18,7	18,0	18,6
	% z úhrnu						
1. pořadí muže i ženy	72,0	72,1	71,5	72,2	72,2	72,4	72,4
Vyšší pořadí muže i ženy	10,6	10,1	10,4	10,1	10,0	9,6	10,0
Vyšší pořadí muže a 1. pořadí ženy	8,9	9,2	9,3	9,2	9,1	9,6	8,9
1. pořadí muže a vyšší pořadí ženy	8,5	8,6	8,8	8,5	8,7	8,4	8,6

²⁶ Podle nového občanského zákoníku (§755–758).

Většina mužů a žen bývá rozvedena poprvé. V roce 2020 šlo o první rozvod pro 17 612 mužů (81,0 % ze všech rozvedených) a 17 685 žen (81,4 %). Zbývá jedna pětina (4 122 mužů a 4 049 žen rozvedených v roce 2020) absolvovala již opakovaný rozvod (rozvod vyššího pořadí). Nejčastěji se jednalo o rozvod druhého pořadí (v roce 2020 u 87,9 % mužů, resp. 89,1 % žen rozvedených opakovaně). Struktura rozvodů podle pořadí je přitom dlouhodobě stabilní (tab. 3.2). Meziroční úbytek rozvodů se v roce 2020 projevil ve všech pořadích, u mužů byl mírně vyšší pokles u rozvodů vyššího pořadí (o 11 % oproti 10 % u prvních rozvodů), u žen naopak relativně více klesly první rozvody (o 11 % oproti 7 % u opakovaných). Z pohledu vzájemného pořadí rozvodu muže a ženy byl nejvýraznější úbytek zaznamenán u rozvodů prvního pořadí pro ženu a vyššího pořadí pro muže (o 16 %), naopak nejmírnější (o 6 %) u rozvodů pro oba manžele opakovaného.

Podle údajů Ministerstva spravedlnosti bylo v roce 2020 rozvedeno 12 719 manželství s vlastními nezletilými dětmi a 9 015 manželství bez vlastních nezletilých dětí (tab. 3.3). Meziroční pokles počtu rozvodů činil u první jmenované skupiny 10,7 % a u druhé 9,0 %. Podíl rozvodů s nezletilými dětmi z celkového počtu rozvodů od počátku desetiletí kolísá mezi 56 a 59 %, v roce 2020 dosáhl 58,5 % (s meziročním poklesem o 0,4 p. b.). Celkem se rozvod dotkl 20 187 dětí, díky meziročnímu výraznému poklesu všech rozvodů o 2 457 méně dětí než v předchozím roce (relativně o 10,9 %) a nejméně v historii samostatné České republiky.

Tab. 3.3 Rozvody podle počtu nezletilých dětí, 2011–2020

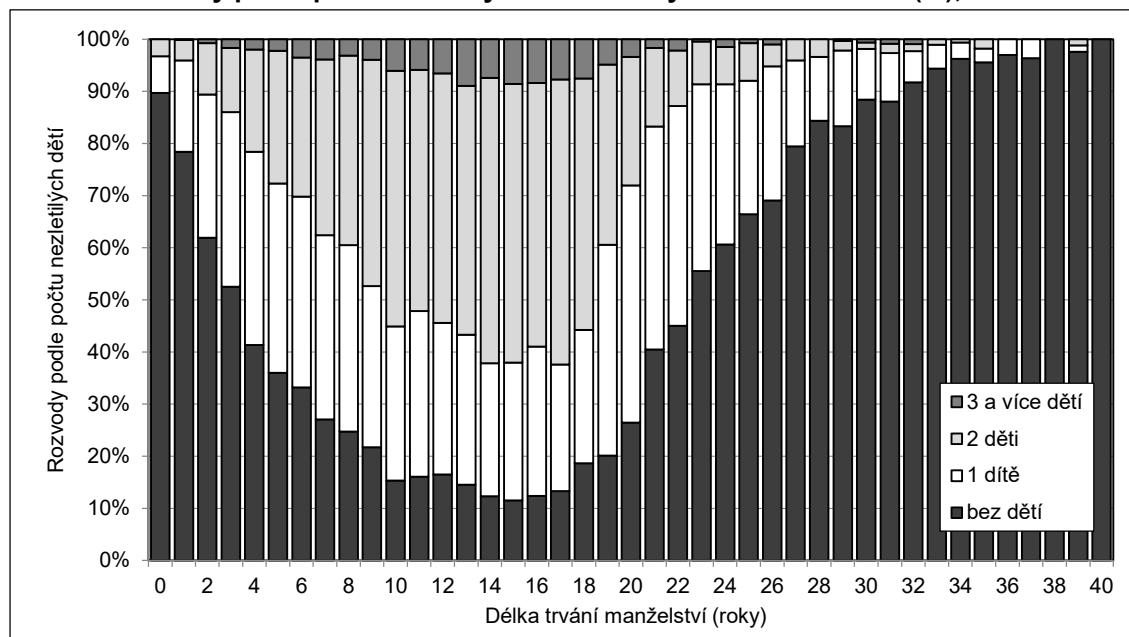
	2011	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Rozvody bez nezletilých dětí	12 282	11 090	10 270	10 559	10 120	9 905	9 015
Rozvody s nezletilými dětmi	15 831	14 993	14 726	15 196	14 193	14 236	12 719
v tom s 1 dítětem	8 948	7 830	7 523	7 680	7 114	6 866	6 138
s 2 dětmi	6 074	6 310	6 415	6 635	6 211	6 489	5 817
s 3 a více dětmi	809	853	788	881	868	881	764
Počet nezletilých dětí při rozvodu	23 716	23 187	22 855	23 752	22 294	22 644	20 187
Prům. počet dětí v manželstvích s dětmi	1,50	1,55	1,55	1,56	1,57	1,59	1,59
Prům. počet dětí v manželství při rozvodu	0,84	0,89	0,91	0,92	0,92	0,94	0,93
Rozvody s nezletilými dětmi (%)	56,3	57,5	58,9	59,0	58,4	59,0	58,5
v tom s 1 dítětem (%)	56,5	52,2	51,1	50,5	50,1	48,2	48,3
s 2 dětmi (%)	38,4	42,1	43,6	43,7	43,8	45,6	45,7
s 3 a více dětmi (%)	5,1	5,7	5,4	5,8	6,1	6,2	6,0

V manželstvích s nezletilými dětmi, která skončila v roce 2020 rozvodem, žilo v 48,3 % případů jedno nezletilé dítě, v 45,7 % dvě děti a v 6,0 % tři či více dětí. V průběhu uplynulého desetiletí docházelo u rozvodu k nárůstu podílu rodin se dvěma dětmi (v porovnání roku 2011 a 2020 růst o 7,4 p. b.) na úkor rodin s jedním dítětem (pokles o 8,3 p. b.) při poměrně malém a stabilním (5–6%) zastoupení rodin se třemi či více dětmi (tab. 3.3). Průměrný počet dětí připadající na jedno rozvedené manželství s dětmi se tak zvýšil, od počátku desetiletí z 1,50 na 1,59 dítěte v roce 2020. V porovnání s rokem 2019 ubylo relativně nejvíce rozvodů rodin se třemi a více nezletilými dětmi (o 13 %), dále s jedním dítětem (o 11 %), zatímco u rozvodů rodin s dvěma dětmi odpovídal meziroční pokles (o 10 %) úhrnu.

Struktura rozvodů podle počtu vlastních nezletilých dětí v rodině se však významně liší podle délky trvání manželství, přičemž koresponduje s časováním rození dětí do manželství a s jejich nabýváním zletilosti (obr. 3.2). Manželské páry se dvěma společnými nezletilými dětmi v roce 2020 převažovaly u rozvodů po 8–18 letech manželství, oproti tomu v nejkratších délkách trvání manželství (0–3 roky) a u dlouhotrvajících manželství (po 22 a více letech trvání) bylo nejvíce rozvodů bez nezletilých dětí v rodině. V délkách trvání manželství 4–7 a 19–21 let bylo nejvíce rozvedených rodin s jedním nezletilým dítětem. Rodiny se třemi či více nezletilými dětmi netvořily majoritní skupinu žádné délce trvání manželství, jejich zastoupení mezi rozvedenými rodinami s dětmi dosahovalo nejvýše k 9% úrovni (v délce 13 a 15 let).

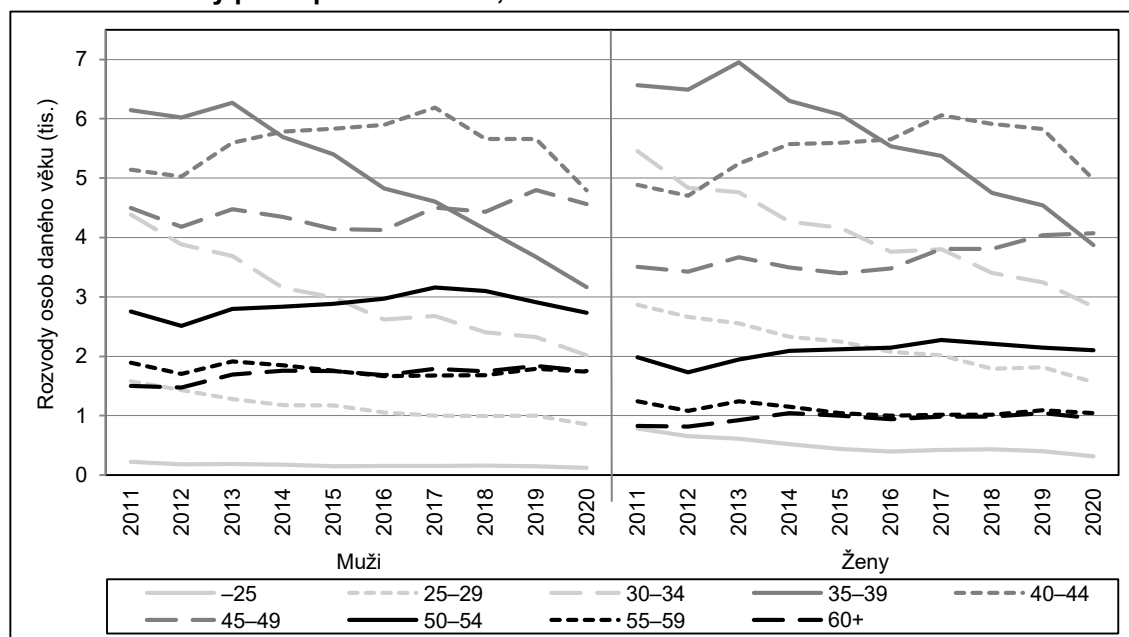


Obr. 3.2 Rozvody podle počtu nezletilých dětí a délky trvání manželství (%), 2020



Od počátku posledního desetiletí docházelo, v souladu se změnami ve věkové skladbě obyvatelstva, s posunem vstupu manželství do vyššího věku a s prodlužující se délkou manželství při rozvodu, k proměně věkové struktury rozvádějících se osob. Výrazně ubylo rozvodů osob mladších 40 let (nejvýrazněji ve věkové skupině 35–39 let a to mezi lety 2011 a 2020 o 54 % u mužů a 48 % u žen) a naopak vzrostlo zastoupení čtyřicátníků, padesátníků i starších osob u rozvodu. V porovnání pětiletých věkových kategorií (obr. 3.3) bylo v prvních třech letech nového desetiletí nejvíce rozvádějících se mužů ještě ve věku 35–39 let, poté od roku 2014 již ve věku 40–44 let, přičemž v roce 2020 jich bylo 4 795 (22,1 % ze všech rozvedených). Druhou nejpočetnější věkovou skupinu, jen s mírným odstupem, pak představovali muži ve věku 45–49 let (abs. 4 564 mužů, relativně 21,0 %).

Obr. 3.3 Rozvody podle pohlaví a věku, 2011–2020



Věková struktura rozvádějících žen je oproti mužům dlouhodobě o něco mladší díky jejich v průměru časnějšímu vstupu do manželství. Nejvíce rozvádějících se žen bylo až do roku 2015 ve věkové skupině 35–39 let, teprve v posledních pěti letech, od roku 2016, jsou stejně jako u mužů nejčetnější nově rozvedené

ženy 40–44leté (v roce 2020 abs. 4 979, relativně 22,9 %). V roce 2020 pak nově, stejně jako již dříve u mužů, představovaly druhou nejpočetnější věkovou skupinu u rozvodu ženy 45–49leté (abs. 4 073, relativně 18,7 %), zatímco 35–39leté byly až třetí nejčetnější (abs. 3 875, relativně 17,8 %).

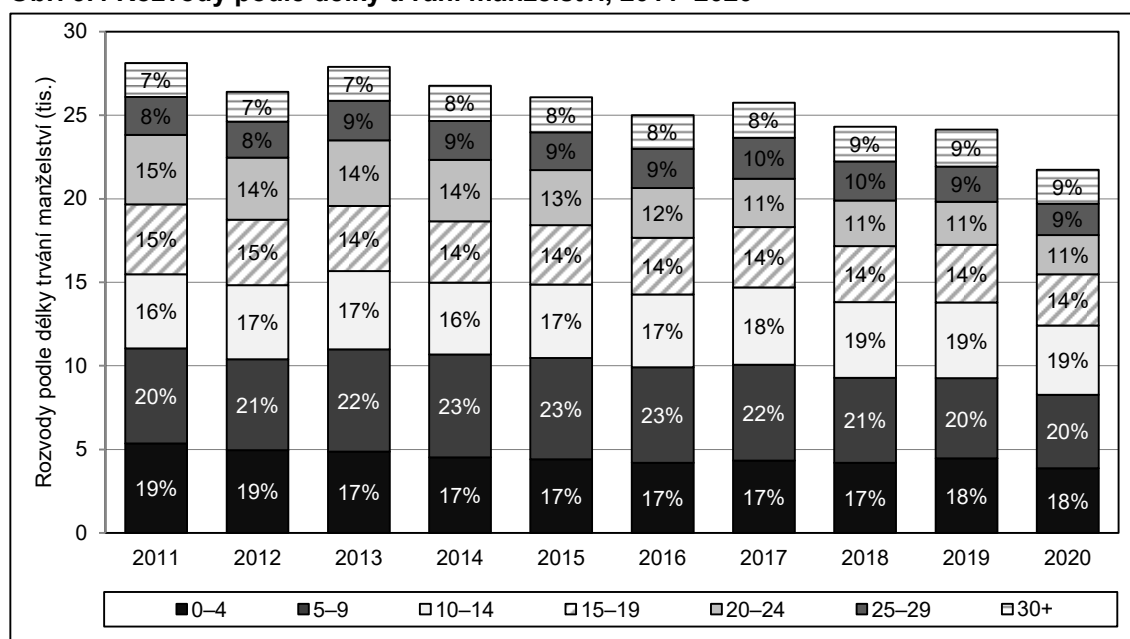
Z pohledu pětiletých intervalů délky trvání manželství při rozvodu jsou již od poloviny 90. let 20. století každoročně nejčetnější rozvody po 5–9 letech manželství. V roce 2020 tvořily 20,2 % všech rozvodů (abs. 4 396), v předešlých letech 2011–2019 se jejich zastoupení na ročním úhrnu pohybovalo v rozmezí 20–23 % (obr. 3.4). Druhou nejpočetnější skupinu představují od roku 2016 rozvody po 10–14 letech trvání manželství (19,1 % všech rozvodů v roce 2020, absolutně 4 146), když jejich podíl vzrostl na téměř jednu pětinu z 15,8 % v roce 2011. V letech 2011–2015 byla na této pozici aktuálně třetí nejčetnější skupina rozvodů v délce trvání manželství 0–4 dokončených let (17,8 % všech rozvodů v roce 2020, absolutně 3 870), jejichž podíl se v čase snížil.

Tab. 3.4 Rozvody podle délky trvání manželství, 2011–2020

Délka trvání manželství (roky)	2011	2015	2016	2017	2018	2019	2020
0–4	5 358	4 398	4 188	4 315	4 195	4 450	3 870
5–9	5 675	6 066	5 720	5 751	5 091	4 800	4 396
10–14	4 440	4 409	4 355	4 633	4 532	4 534	4 146
15–19	4 188	3 549	3 399	3 600	3 343	3 444	3 057
20–24	4 156	3 289	2 973	2 903	2 734	2 590	2 368
25–29	2 271	2 268	2 349	2 449	2 328	2 097	1 869
30+	2 025	2 104	2 012	2 104	2 090	2 226	2 028
Celkem	28 113	26 083	24 996	25 755	24 313	24 141	21 734

Zastoupení rozvodů do 5 let po sňatku na celkovém počtu rozvodů mělo od počátku desetiletí až do roku 2017 mírně klesající tendenci (pokles z 19,1 % v roce 2011 na 16,8 % v roce 2017), odrážejíce do roku 2013 trvající pokles sňatečnosti, v letech 2018–2020 bylo mírně vyšší (17–18 %). Za rostoucím podílem rozvodů v čase v délce 10–14 let pak stál vyšší počet sňatků v letech 2007 a 2008, zatímco pokles podílu rozvodů manželství trvajících 20–24 let lze spojovat s naopak výrazným propadem sňatečnosti v 90. letech 20. století. Zastoupení rozvodů po 30 a více letech trvání manželství mělo ve sledovaném období rostoucí trend, do roku 2018 i v případě rozvodů v délce manželství 25–29 let. V roce 2020 byl meziročně počet rozvodů nižší ve všech zmíněných intervalech délek trvání manželství a to poměrně jednotně o 9–11 %, pouze u rozvodů do 5 let od uzavření manželství byl pokles mírně vyšší, o 13 %.

Obr. 3.4 Rozvody podle délky trvání manželství, 2011–2020



Intenzita rozvodovosti (počet rozvodů v dané délce trvání manželství vztahený k počtu sňatků uzavřených před daným počtem let) je dlouhodobě nejvyšší mezi 3 až 6 lety po sňatku a poté s prodlužující se délkou manželství postupně klesá (obr. 3.5). V roce 2020 byla rozvodovost úplně nejvyšší, 2,04 rozvodů na sto sňatků, v délce 5 dokončených let trvání manželství, přičemž na úrovni 1,9–2,0 % byla i v délkách 3–7 let. Ve srovnání s předchozími lety byl vrchol rozvodovosti o dost nižší. V letech 2011–2015 se maximální výše rozvodovosti pohybovala v rozmezí 2,6–2,8 %, poté sice klesala, ale ještě v roce 2019 byla na úrovni 2,3 %. Mezi lety 2019 a 2020 se rozvodovost snížila v podstatě ve všech délkách trvání manželství (mírný nárůst byl zaznamenán pouze v délce 23 a 25 let), přičemž nejvíce (o 0,3–0,4 p. b.) v délkách 1–4 roky.

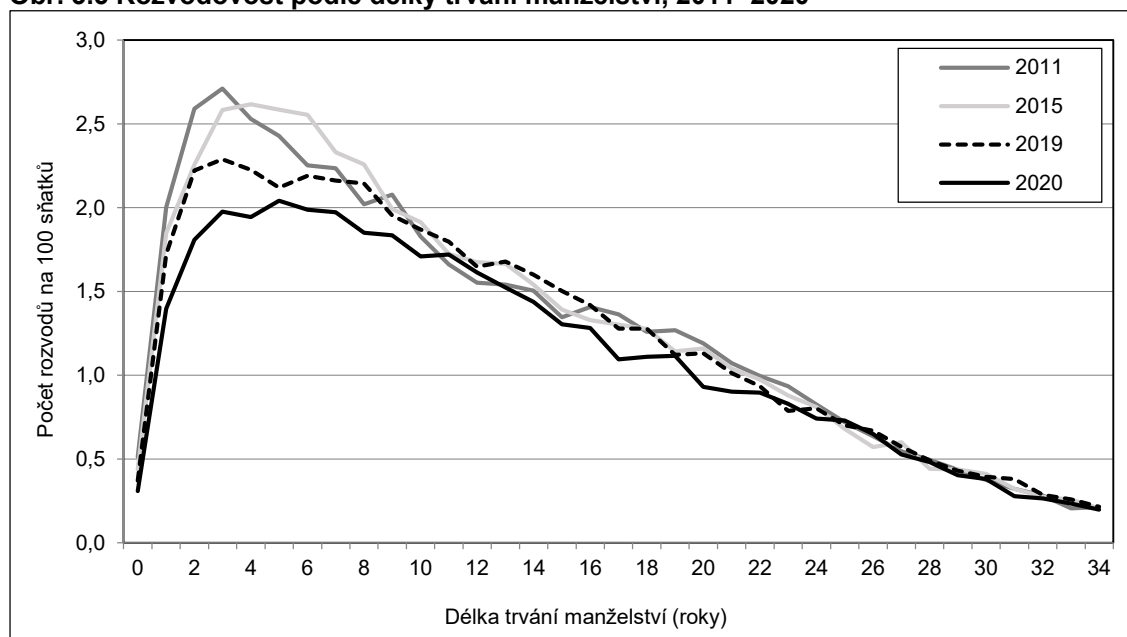
Z pohledu pětiletých intervalů trvání manželství (tab. 3.5) byly za poslední desetiletí nejvýraznější změny intenzity rozvodovosti zaznamenány u té nejkratší, v intervalu 0–4 roky, kde se v období let 2011–2020 snížila z 2,12 na 1,49 rozvodů na 100 sňatků (relativně o 30 %). Mírněji a v čase kolísavě klesala také úroveň rozvodovosti v intervalu 5–9 let (z 2,20 na 1,94; o 12 %), 15–19 let (z 1,32 na 1,18; o 11 %) a 20–24 let (z 1,00 na 0,86; o 14 %), v posledních třech letech i v intervalu 25–29 let (z 0,61 v roce 2017 na 0,54 v roce 2020). Naopak počet rozvodů na 100 sňatků se v průběhu poslední dekády zvýšil v intervalu 30 a více let trvání manželství (z 0,22 na 0,25; o 13 %). Rozvodovost 10–14letých manželství v daném období, bez jasného trendu, kolísala (1,60–1,78 rozvodů na 100 sňatků).

Tab. 3.5 Rozvodovost podle délky trvání manželství, 2011–2020

Délka trvání manželství (roky)	2011	2015	2016	2017	2018	2019	2020
0	0,51	0,44	0,40	0,45	0,37	0,37	0,31
1	2,00	1,85	1,67	1,74	1,77	1,72	1,40
2	2,59	2,26	2,34	2,16	2,07	2,22	1,81
3	2,71	2,58	2,42	2,47	2,18	2,29	1,98
4	2,53	2,62	2,43	2,50	2,32	2,23	1,94
5	2,43	2,59	2,41	2,51	2,39	2,12	2,04
6	2,25	2,55	2,50	2,54	2,27	2,19	1,99
7	2,24	2,33	2,18	2,34	2,05	2,16	1,97
8	2,02	2,26	2,24	2,29	2,10	2,14	1,85
9	2,08	1,99	2,02	2,19	2,14	1,95	1,83
0–4	2,12	1,94	1,82	1,82	1,70	1,74	1,49
5–9	2,20	2,34	2,26	2,36	2,19	2,11	1,94
10–14	1,62	1,70	1,69	1,78	1,72	1,72	1,60
15–19	1,32	1,29	1,24	1,33	1,26	1,32	1,18
20–24	1,00	0,96	0,94	0,97	0,96	0,93	0,86
25–29	0,57	0,55	0,57	0,61	0,59	0,56	0,54
30+	0,22	0,25	0,24	0,26	0,26	0,28	0,25
Úhrnná rozvodovost (%)	46,2	46,5	45,2	47,2	44,8	44,8	40,6
Průměrná délka trvání manželství	12,9	13,0	13,1	13,2	13,4	13,5	13,7

Pozn.: Počet rozvodů dané délky trvání manželství na sto sňatků uzavřených před daným počtem let. U pětiletých intervalů délky trvání manželství průměrná rozvodovost v daném intervalu. U intervalu 30+ let počet rozvodů vztahován k 10 příslušným sňatkovým kohortám.

Při setrvání intenzit v jednotlivých délkách trvání manželství na úrovni roku 2020 by rozvodem skončilo 40,6 % manželství, meziročně méně o 4,25 p. b. Naposledy byla úhrnná rozvodovost nižší v roce 1999, kdy činila 32,5 % (šlo ale pouze o dočasný pokles po změně rozvodové legislativy). V období let 2011–2019 se hodnoty ukazatele oproti tomu pohybovaly v rozmezí 44,5–47,8 % s maximem zaznamenaným v roce 2013. Průměrná délka trvání manželství do jeho zániku rozvodem se již více jak dvě desetiletí s menšími výkyvy prodlužuje, mezi lety 2011 a 2020 se navýšila z 12,9 let na 13,7 let, tj. o 0,8 roku, přičemž poslední meziroční nárůst činil 0,2 roku.

Obr. 3.5 Rozvodovost podle délky trvání manželství, 2011–2020

V roce 2020 bylo v ČR rozvedeno celkem 1 765 manželství (o 165 méně než v roce 2019), kde minimálně jeden z manželů měl cizí státní občanství (tab. 3.6). Uvedené rozvody představovaly 8,1 % z celkového počtu rozvodů, prakticky stejně jako v roce 2019, když meziroční pokles jejich počtu byl ve srovnání s úhrnem jen mírně nižší. Zastoupení rozvodů s cizincem kolísalo na úrovni 7–8 % po celé uplynulé desetiletí.

Podobně jako u sňatků je i u rozvodů vyšší počet cizinců na straně mužů. V roce 2020 stanulo u rozvodového soudu 1 206 mužů-cizinců (5,5 % ze všech rozvedených mužů) a 928 žen-cizinek (4,3 % ze všech rozvedených žen), dohromady tak 2 134 cizinců. Ze čtyř pětín²⁷ byl u rozvodů manželství s cizincem jedním z manželů Čech/Češka a druhým cizinec. V roce 2020 se v 47,4 % případů jednalo o ukončení manželství mezi Češkou a mužem-cizincem a v 31,7 % mezi Čechem a ženou-cizinkou. Ve zbylých 20,9 %, tedy z jedné pětiny, šlo o rozvod dvou cizích státních občanů²⁸.

Ženy s českým státním občanstvím ve smíšeném manželství se v roce 2020, stejně jako v předchozích letech, zdaleka nejvíce rozváděly s muži ze Slovenska (abs. 258), výrazně méně pak dále bylo rozvodů Češek s muži z Ukrajiny (abs. 70), resp. Tuniska²⁹ (abs. 44). Podobně tomu bylo i u druhé skupiny rozvádějících se smíšených svazků, kdy nejvíce mužů s českým občanstvím se rozvádělo se Slovenkou (abs. 238), dále s Ukrajinkou (abs. 119) a podstatně méně pak, na třetím místě, s ženou z Ruska³⁰ (abs. 44). Z 369 případů rozvodu z roku 2020, kdy ani jeden z manželů neměl české státní občanství, se nejčastěji

²⁷ Údaj odpovídá období posledních pěti let. V letech 2011–2015 bylo zastoupení takto heterogenních párů mezi rozvody s cizinci ještě vyšší, když klesalo z 91 % v roce 2011 na 83 % v roce 2015.

²⁸ Na základě Nařízení Rady č. 2201/2003, o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti obou manželů k dětem, je možné rozvést v České republice manželství dvou manželů – cizinců, a to v případě, kdy mají manželé obvyklé bydliště v České republice, nebo měli manželé poslední společné obvyklé bydliště v České republice, pokud zde jeden z nich ještě bydlí, nebo zde má odpůrce bydliště, nebo v případě společného návrhu na zahájení řízení má alespoň jeden z manželů obvyklé bydliště v České republice, nebo má v České republice navrhovatel obvyklé bydliště, v němž bydlel nejméně jeden rok bezprostředně před podáním návrhu na zahájení řízení. Rozvedeno v ČR může být jen takové manželství, které bylo uzavřeno v ČR anebo v ČR uznáno.

²⁹ V předešlých letech se rozvody Češek nejčastěji týkaly také mužů státního občanství Vietnam (druhé místo v roce 2012 a třetí v letech 2011, 2013 a 2015) a Německo (na třetím místě v roce 2012, 2014, 2016 a 2019).

³⁰ Stejně pořadí platí beze změny od roku 2013, v letech 2011 a 2012 byly na prvním místě rozvody Čecha s Ukrajinkou, na druhém místě se Slovenkou a na třetím místě s Vietnamkou, resp. v roce 2012 již s Ruskou.



jednalo o manželství dvou osob vietnamského státního občanství³¹ (abs. 77), dále o dva Slováci (abs. 68) a o dva Ukrajince (abs. 63).

Manželství dvou cizinců bylo v roce 2020 při rozvodu v průměru o 3,6 roku kratší (11,7leté) než v případě rozvedeného manželství dvou občanů ČR (15,3leté). U rozvodů smíšených manželství muže/ženy českého státního občanství s cizinkou/cizincem byla průměrná doba trvání manželství ještě o něco kratší, když se ve srovnání s rozvody dvou občanů ČR lišila o 4,4, resp. 4,1 roku.

Tab. 3.6 Rozvody podle státního občanství manželů, 2011–2020

	2011	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Rozvody alespoň s 1 cizincem	1 874	2 046	1 906	2 041	1 978	1 930	1 765
- podíl na všech rozvodech (%)	6,7	7,8	7,6	7,9	8,1	8,0	8,1
Počet cizinců u rozvodů	2 044	2 401	2 277	2 466	2 365	2 348	2 134
Rozvody - žena ČR + cizinec	1 026	1 005	904	949	914	883	837
z toho státní občanství: Slovensko	222	255	245	247	273	213	258
Ukrajina	83	86	65	78	71	77	70
Tunisko	31	30	41	51	45	34	44
Rozvody - muž ČR + cizinka	678	686	631	667	677	629	559
z toho státní občanství: Slovensko	181	235	252	238	256	239	238
Ukrajina	203	205	136	175	152	150	119
Rusko	58	53	61	46	50	57	44
Rozvody - oba cizinci	170	355	371	425	387	418	369
z toho: oba občané Vietnamu	20	103	119	134	102	98	77
oba občané Slovenska	35	69	70	88	87	91	68
oba občané Ukrajiny	18	39	35	57	59	60	63
	Průměrná délka trvání manželství při rozvodu*						
Rozvody dvou občanů ČR	15,1	15,2	15,2	15,2	15,3	15,3	15,3
Rozvody Češky s cizincem	8,6	10,3	10,3	10,4	10,7	10,8	11,2
Rozvody Čecha s cizinkou	8,8	10,1	10,1	10,5	11,2	10,4	10,9
Rozvody dvou cizinců	11,2	10,5	11,2	11,1	11,2	11,7	11,7

* Výpočet z absolutních počtů rozvodů podle délky trvání manželství (takto vypočtená průměrná délka trvání všech manželství byla ve sledovaném období v průměru o 1,6 roku vyšší než údaj uvedený v tab. 3.5, vycházející z rozložení měr rozvodovosti podle délky trvání manželství).

Pozn.: Výběr a řazení občanství podle četnosti v roce 2020.

³¹ Dvě osoby vietnamského státního občanství jsou nejčetnějším párem mezi rozvody dvou cizinců nepřetržitě od roku 2013, v letech 2011 a 2012 šlo o pár dvou Slováků.